

ЗА БУКВИТЕ

КИРИЛО МЕТОДИЕВСКИ ВЕСТНИК

ОПИСМЕНЕХЪ

ИЗДАВА УНИВЕРСИТЕТЪТ ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ • ГОДИНА XXXVIII • БРОЙ 53/ФЕВРУАРИ 2018 г.

БЪЛГАРСКИЯТ ТУРИЗЪМ

Горда Стара планина,
до ней Дунава синей,
слънце Тракия огрява,
над Пирина пламеней.

Драги преподаватели, докторанти и студенти

Проф. д.ик.н. Стоян Денчев – Ректор

Ние в УниБИТ си поставихме за цел устойчивото развитие и утвърждаването на българската идентичност. Ето защо Институтът за анализи и прогнози на информационната среда в туризма с музейна колекция, който днес официално откриваме, ще бъде още едно научно-изследователско звено на УниБИТ, което създаваме в съответствие със Закона за висшето образование и Правилника на УниБИТ. Музейната колекция ще бъде вписана в информационния регистър на културните организации и институти към Министерството на културата в съответствие със Закона за културното наследство и Закона за защита и развитие на културата. Надяваме се, че с това

решение на МС, въз основа на предложението на Академичния съвет, насочено към идейното и ресурсното обезпечаване на учебния процес в УниБИТ, ще спомогнем за развитие на науката, свързана с анализите и прогнозите в туризма и в други образователни структури в сферата на туризма и креативните индустрии, както и организационно-управленските процеси на националните, регионалните и местните институционални, информационни и медийни организации, и широк кръг представители на туристическия бизнес. Заявката, която правим към настоящото и бъдещото развитие на българския туризъм, отговаря изцяло на обществената мисия и стратегическата цел, произ-

тичащи от приоритетите и задачите пред Университета, свързани с развитието на нови и перспективни специалности в областта на обществените комуникации, информатиката и компютърните науки, националната сигурност и туризма, за да отговори на потребностите на обществото и на интересите на българския и европейския пазар на труда, а чрез музейната сбирка да опази, съхрани и популяризира многото изворови източници, свързани с развитието на българския туризъм. Уверени сме, че Институтът за анализи и прогнози на информационната среда в туризма с неговата музейна колекция ще спомогне още повече за изграждането, развитието и функционирането на стабилна и съвместима информационно-комуникационна среда за идентификация и по-добро моделиране на туристическото разнообразие на България като конкурентоспособна туристическа дестинация. Пожелавам на всички нас и специално на Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма с музейна колекция успех в осъществяването на тази толкова родолюбива дейност.

Скъпи приятели на българския туризъм

Доц. г-р инж. Румен Драганов, Директор на ИАПИСТ

между които курортните комплекси „Св. Св. Константин и Елена“, „Албена“, Златни пясъци, Слънчев бряг, Пампорово, Националният борд по туризъм, Българския съюз за балнеология и СПА туризъм и др., като голяма част от колегите дариха своите лични архиви при оформянето на музейната сбирка на Института. Днес Институтът за анализи и прогнози на информационната среда в туризма се стреми да бъде първи по бързина и качество на предоставяне на актуалната информация. Работим по изчисляване на различни показатели на икономическата

среда в туризма, свързани с пазарен дял на дестинацията, средна дневна цена, среден приход, средна заетост и среден приход от налична стая и др. Данните предоставяме на обществеността чрез различни национални и световни медии, информационни системи, социални медии, и чрез уеб търсачки на свързаните с туризма сектори в дигитална среда – хотели, ресторанти, туроператори, туристически агенти, превозвачи, посредници и др. Надявам се с вашата помощ и съдействието на всички съпричастни към делото на българския туризъм да успеем!

Постановление № 143 от 13 юли 2017 г. за откриване на Институт за анализи и прогнози на информационната среда в туризма в структурата на Университета по библиотекознание и информационни технологии – София

ПОСТАНОВАЕНИЕ № 143 ОТ 13 ЮЛИ 2017 Г.

за откриване на Институт за анализи и прогнози на информационната среда в туризма в структурата на Университета по библиотекознание и информационни технологии – София

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ

ПОСТАНОВИ:

Член единствен. Открива Институт за анализи и прогнози на информационната среда в туризма в структурата на Университета по библиотекознание и информационни технологии – София.

Заключителна разпоредба

Параграф единствен. Постановлението се приема на основание чл. 9, ал. 3, т. 3 от Закона за висшето образование.

Зам. министър-председател:

Валери Симеонов

Главен секретар на Министерския съвет:

Веселин Даков

Разчитаме на вас

Валери Симеонов

Заместник министър-председател на България

Откриването на Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма в структурата на Университета по библиотекознание и информационни технологии – София, е насочено към създаване на едно ново научноизследователско звено към УниБИТ с цел

изграждане на ясна и последователна научна основа за анализране на информационната среда в туризма и за стратегическо планиране на бъдещото развитие в съответствие с най-новите стандарти.

Правителството разчита на научната общност и в частност на Академичния съвет на Университета по библиотекознание и информационни технологии за развитието на анализите и прогнозите в туризма и в други креативни индустрии, както и за подобряване на организационно-управленските процеси на националните, регионалните и местните институционални, информационни и медийни организации.

Уверени сме, че Институтът за анализи и прогнози на информационната среда в туризма и неговата музейна колекция ще спомогнат за изграждането, развитието и функционирането на стабилна информационна среда за идентификация на туристическото разнообразие на България като конкурентоспособна европейска туристическа дестинация.

Пожелавам на всички вас успех в осъществяването на съвместната общественнополезна дейност.

Институт за анализи и прогнози на информационната среда в туризма

Музейната колекция на Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма в УниБИТ е с научноизследователска и образователно-възпитателна насоченост. Тя включва в себе си музейни комуникационни пространства, музейни колекции, музейни експозиции, мултимедийни лаборатории, интегрирана информационна система (ИИС) с електронна библиотека, информационни ресурси и средства за комуникация, хранилище за споделяне и разпространение на добри практики и полезна информация относно туристическите политики за подобряване на координацията в управлението на туризма на национално, регионално и местно ниво и за създаване на конкурентоспособен национален туристически продукт. Предвижда се да бъде ориентирана към учебния процес в образователни структури, както и към организационно-управленските процеси на различни институционални, информационни, медийни и туристически бизнес субекти в страната ни, с

Управителният съвет на Българския съюз по балнеология и СПА туризъм (БСБСПА) като неправителствена организация, обединяваща общини, инвеститори, туроператори, експерти и организации, работещи в сферата на балнео-, СПА и уелнес индустрията, подкрепя създаването на **Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма и музейна сбирка** към Университета по библиотекознание и информационни технологии, в който да бъде съхранено безценно културно наследство, да поддържа и развива българския туризъм и култура.

Надяваме се, че Националният институт по туризъм с музей към УниБИТ съвместно с БСБСПА ще създава условия за солидарност и сътрудничество на заинтересованите публични институции, неправителствени организации и предприятия за развитие на балнео- и СПА туризма в България.

цел изграждането, развитието и функционирането на стабилна и съвместима информационно-комуникационна среда за идентификация и моделиране на разнообразието на българските туристически дестинации.

Приоритетни ще бъдат дейностите, свързани с изясняването на социално-икономическите, политическите, социокултурните, пространствено-времевите, концептуално-естетическите, образователно-възпитателните, културно-развлекателните и институционално-организационните измерения на туризма, туристическите, културните и други креативни индустрии. Музейната колекция ще съдейства и подпомага преподаватели и изследователи в тяхната педагогическа и творческа дейност с музейни средства и форми, както

и студентите за тяхното професионално и компетентностно развитие. Сред приоритетите на музейната структура е осъществяване на специфична фондова дейност, включваща издирване, събиране, съхраняване, документиране и научна обработка на материали, свързани с историческото и съвременното развитие на туризма в България. Посредством модерен информационно-технологичен инструментариум, осигуряващ лесен достъп до архивните фондове на музейната колекция и спомагащ опазването, съхраняването и социализирането на джигими културни ценности, ще се изгради необходимата образователна информационно-комуникационна среда за обезпечаване на образователния и научноизследователския процес в УниБИТ.

Асоциацията на специализираните експерти в туристическата индустрия изразява своята подкрепа и ще съдейства в по-нататъшната дейност на Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма към Университета по библиотекознание и информационни технологии и музейната сбирка, която да съхранява богатото минало на българския туризъм.

АСЕТ е национално представено професионално туристическо сдружение, което ще съдейства за извършване на анализи и прогнози, свързани с дейността на Института, и по откриване, опазване и съхраняване на множеството артефакти, които ще съхранят за поколенията наследството, свързано с българския туризъм.

От името на Българската асоциация за алтернативен туризъм (БААТ) изразявам нашата гореща подкрепа в дейността на Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма с музей към Университета по библиотекознание и информационни технологии. БААТ ще подпомага дейността по анализи и прогнози, изследване на конкуренцията на международните пазари и в опазване на околната среда. Характерът на туризма в българската икономика изисква съобразяване с богатото културно и природно наследство и изработване на актуални данни, обслужващи икономиката на малките населени места и страната, които да съхранят паметта за богатото наследство, свързано с българския туризъм.

Асоциацията на екскурзоводите в България приветства създаването на Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма към Университета по библиотекознание и информационни технологии и създаването на музейна сбирка, която да опазва, събира и съхранява паметта на българския туризъм.

АЕБ като национално представено професионално туристическо сдружение ще се включи в събирането на документи и материали, свързани с туризма в България, които са в основата на екскурзоводската беседа.

Надяваме се, че Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма с музей към УниБИТ заедно с АЕБ ще спомогне за опазване, съхраняване и социализиране на туристическите атракции – публична собственост, и тяхното по-добро позициониране в рамките на националното представяне.

Позволете ми да се обърна към всички вас от името на Управителния съвет на Националния борд по туризъм и да ви подкрепя в намеренията ви за изграждане на Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма с музейна сбирка към Университета по библиотекознание и информационни технологии, в който да бъде съхранено безценно културно наследство, да поддържа и развива българския туризъм и култура.

Българската хотелиерска и ресторантьорска асоциация (БХРА) подкрепя създаването на Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма с музейна сбирка към Университета по библиотекознание и информационни технологии, който да реши проблемите на събирането, съхраняването и опазването на документи, воденето на архиви в сферата на туристическата дейност и създаването на музейна сбирка, която да съдейства и подпомага преподавателите в тяхната педагогическа и творческа дейност с музейни средства и форми, и да спомога за професионалното и компетентностно развитие на студентите, изучаващи туризъм.

БХРА като най-представителното национално браншово туристическо сдружение, чиято дейност е насочена към защита на обединените интереси на българската туристическа индустрия, с оглед нейното развитие като приоритетен сектор на икономиката ще съдейства на Института с музей при поставените от него цели за изследване на културно-исторически ресурси и осъществяването на събирателска фондова дейност, включваща издирване, събиране, съхраняване, документиране и научна обработка на материали, свързани с историческото развитие на туризма в България.

Надяваме се, че Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма с музей към УниБИТ съвместно с БХРА ще спомогне за комплектуване на архивните и музейните фондове, чрез иновативни интерактивни технологии, опазване, съхраняване и социализиране на джигими културни ценности, свързани с историята на туризма в Република България.

Поздравяваме Ви по повод откриването на Института за анализи и прогнози на информационната среда в туризма в Университета по библиотекознание и информационни технологии! Високо оценяваме стремежа да съхраните живата памет на доайните в туризма и да обогатите научната дейност на студентите Ви.

Пожелаваме Ви да продължите дейността си по утвърждаване на България като успешна туристическа и културна дестинация със същата всеотдайност и целеустременост.

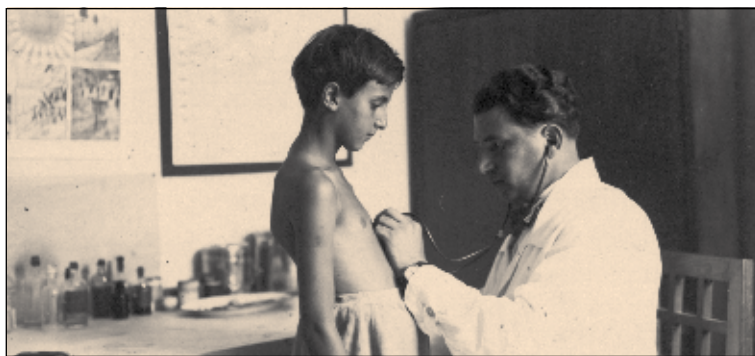
На добър час!

110 години място за срещи с историята, изкуството и морето

Само на няколко километра от Варна се намира едно от най-живописните кътчета по българското крайбрежие – „Св. Св. Константин и Елена“ – първият в историята на българския туризъм морски курорт, познат от преди повече от век. Още в древността хората оценили природните му дадености и черпили от енергията му.

Първа спирка по стъпките на времето
Една от най-популярните забележителности на курорта е древен манастир, съхраняващ чудодейната икона на Светите равноапостоли. Несъмнено съществуването му е изиграло важна роля в обособяването на местността като курорт и като любимо място за отдих. Не е

Първите курортисти

През 1899 г. манастирът и стопанството към него стават собственост на Областния съвет на Варна. Градската управа търси нови пътища за развитието му и през 1907 г. решава цялата местност да се превърне в курорт. Започват ремонтрането и разширяването на старите полуразрушени манастирски сгради. Първият

дървесни видове, храсти и красиви цветя, оформени в привлекателни паркови площи. С развитието на зеленото му богатство е свързано името на чешкия паркостроител Антон Новак, прославил се с изграждането на дворците Шьонбрун и Белведере във Виена и на Морската градина във Варна. Най-старото дър-

застрашени от костно-ставна туберкулоза. През 1908 г. започва строежът му. Лично царица Елеонора, която през последните си години живее в двореца Евксиноград, участва в изграждането и обзавеждането на санаториума с морална подкрепа и с лични дарения. Лечебното заведение официално отваря врати през 1909 г. и е най-големият детски санаториум на Балканите, който приема деца от цялата страна. Намира се до самия морски бряг сред зелената на парка. Основни за лечебното заведение са въздушното лечение и закаляване, морелечението и калолечението. Тук са излекувани хиляди болни деца, а състоянието на групите е значително подобро.

„Св. Св. Константин и Елена“ придобива славата и на първата морска климатична станция в България. И в наши дни курортът предлага богато разнообразие от лечебни програми, в които се използват всички фактори за въздействие на морето и термалните води върху здравето и укрепването на човешкото тяло.

Първата гроздолечебница

В крак с модерните традиции в Европа още от края на XIX в. в страни с развито лозарство като Германия, Италия и Франция, през 30-те години на XX век в курорта е построена първата гроздолечебна станция в България, в която съчетавали морелечение и гроздолечение. Още тогава Варненската управа вижда в това начинание възможност за развитие на лозарството и за утължаване на туристическия сезон. На входа на манастира се издигала арка с надпис на български и немски „Първа гроздолечебна станция ‘Св. Константин’“. Открита е през 1933 г., а сред

летовниците имало българи, чехи и поляци. Всеки летовник бил изпращан с плик с грозде като подарък и приятен спомен от пребиваването си.

Термално богатство на курорта

Малко са държавите в света, които могат да конкурентират България по изобилие от минерални извори с различен физикохимичен състав. Според различни източници страната ни е сред първите 5 дестинации в Европа и в света, които разполагат с такова уникално природно богатство. Над 90% от минералните извори у нас са с лечебни свойства. 7 термални извори се намират в курорта „Св. Св. Константин и Елена“.

Лековитите минерални извори в комплекса са сред най-ценните му природни богатства. Минералната вода е един от най-важните елементи в концепцията му за здраве. Курортът днес се слави с над 100-годишните си традиции в морелечението, балнеологията и СПА услугите. В комплекса са изградени открити и закрити минерални басейни и модерни СПА центрове към хотелите, като някои от тях работят целогодишно и предлагат богато разнообразие от терапии.

С I 6463 Паркът край манастира „Св. Константин и Елена“, 9/14, от 1925 г. Снимки от Народна библиотека „Кирил и Методий“ – София.

Снимка на лекар, преглеждащ дете в Климатичното училище на Софийското училищно настоятелство край Варна, 1934, Фонд ДА София.

С I 11 704 Манастирът „Св. Константин и Елена“, 25/36 от 1938 г. фотограф Гр. Пасков – София. Снимки от Народна библиотека „Кирил и Методий“ – София.

известно кога точно е основана обителта, но предания разказват, че още през XIV век тук е живяло монашеско братство. Негови духовници, бягайки от ятагана на агаряните мохамедани, намират убежище сред гъстите гори край морето и основават манастир, разположен сред живописна природа и хубава изворна вода.

„хотел“ става винарското училище, чиито класни стаи са пригодени да приемат туристи. Първите летовници идват през 1908 г. – началото на курорта и на морския туризъм в България.

Създаване на парка

Гордост на новоизграденото курортно стопанство става и новосъздаденият парк, залесен с интересни

во на територията на курорта днес е над 100-годишен полски бряст в двора на Международния дом на учените „Жолио-Кюри“.

Най-големият детски санаториум на Балканите

Личностите, допринесли за престижа на курорта в края на XIX в.: проф. Параскев Стоянов, основател на морелечението и калолечението в България, и д-р Александър Недялков, управител на Държавния детски морски санаториум „Царица Елеонора“.

Мечтата на проф. Стоянов била да организира край морето санаториум за деца,

Вечни и непреходни остават само вълните

Доц. д-р инж. Румен Драганов

От най-ранните години в училище и у дома ни възпитаваха да се грижим за здравето си, като особено място се отделяше на времето за почивката сред природата, за възстановяване и укрепване на организма – това, което днес наричаме рекреация и здравна превенция.

Има нещо много привлекателно в детските спомени и това са дълго чаканите срещи с морето. Всяка година в началото на август тръгвахме с препълнения с летовници нощен влак към морето, за Варна. Купето беше във вагон втора класа, имаше групи пътници, с които веднага се запознавахме, и почти не заспивахме от множеството въпроси, гатанки и логически задачи, с които по-възрастните ни обсъпваха, а и непрекъснато ни предлагаха кексове, курабши, соленки, плодове и напитки.

Някъде по изгрев слънце усещахме незабравимия гръх на гара и море. Останал ми е като усещане до днес. Имаше някаква бавна тържественост в пристиганцията на гарата влак.

В курорта „Св. Константин“ имаше много почивни домове, няколко хотела и ресторанти на Балкантурист, като хотелите бяха за чужденците, а почивните станции – за българи. Ние отсядахме по линия на службата на баща ми в станцията на Държавната планова комисия, много прилична сграда. По-късно картите за почивка бяха за новата станция на Министерството на химията и металургията, над пътя за Златни пясъци, по-късно преименувана на хотел „Нептун“.

Първите години – в края на 50-те, картите за почивка бяха за по 14 дни, но после, след средата на 60-те години на миналия век станаха за по 7 дни, за да могат да почиват повече работници. Цената на картите за българи беше много ниска, около четири пъти по-евтина от цената за чужденци, а смените бяха от май до септември.

Помня, че всичко беше много чисто, тихо и спокойно. В началото стаите, в кои-

то отсядахме, бяха само с умивалник, а тоалетните и банята бяха общи за етаж. По-късно стаите бяха вече хотелски тип, имаше самостоятелна баня с душ и тоалетна към всяка от тях. Винаги сутринта в столовата сервираха чай и два вида комплектувани закуски – сух шпек, сирене, маслини и халва, или салам с кашкавал, масло и сладко. За обяда се записвахме от предния ден с купони за храна, като имаше цял лист изброени ястия: таратор или супа, основно – пълнени чушки, мусака, свинско със зеле

кантурист, и един по-люжен със скали, където отсядахме. Носехме четири колчета и един чаршаф, с който се правеше „тента“. Намазваха ни с крем против изгаряне и лягахме под сянката. Веднага се вадеха кутии с курабши и пликосе с измити плодове. С плодовете редовно похапвах и малко пясък, защото все се случваше някое друго дете да притича наблизко. След като се попечем и на слънце, тичахме във водата и нямаше излизане. Но беше за кратко: до 11.30 ч. Не трябваше да се стои след този час „защото

Със семейството: майка ми Виктория, баща ми Иван и сестра ми Зоя, 1959 г.

На плажа на „Св. Константин“, 1961 г.

или зелен фасул яхния, а за вечеря – основно ястие и десерт. Обикновено десертът беше някакъв крем от нишесте с плодови сироп, макарони на фурна или кисело мляко със захар.

В края на почивката имаше нещо като тържествена вечеря със скара. Заниманията ни естествено бяха на брега на морето, а в станцията освен тенис на маса играехме карти и шах.

На море се ходеше сутрин. Обикновено тръгвахме веднага след закуска, някъде около 9 ч. Настаняването на плажа беше особен ритуал. Имаше два плажа – този за чужденците по линия на Бал-

е вредно“. Това беше част от ежедневния разговор с другите почиващи, от което съм запомнил, че слънцето е вредно, ако се прекали. Съвпаднаше и с времето за обяда, който се сервираше след 12.00 ч.

Следобед имаше игри или кратка разходка в парка около станцията и загължителен следобеден сън. Никои нямаше право да вдига шум между 14.00 и 16.00 ч.

В края на смяната, когато вече бяхме с добър загар, ходехме на плаж и следобед. Вечерята се сервираше точно в 18.00 ч. След това обикновено се разхождахме из парка. Любимото ни място беше сладкарница „Албатрос“, където се срещахме с много деца и играехме около скалите.

Там, на брега, си спомням и тихите беседи на баща ми. Обземаше го специфично чувство, говореше за древните философи и ни учеше да се наслаждаваме на вечността и непреходността на вълните като пръв принцип на философията. Сега, когато разглеждам старите фотографии, виждам, че единствено вечни и непреходни са останали само вълните.

Туризмът изисква себеотрицание

Петър Дойчев

Туризмът за мен не е само разходка и почивка. Неговата същност е преди всичко дълбоко социална, защото допринася за опознаване между хората, за тяхното сприятеляване и разбираемост. Осъществяват се срещи, които често се повтарят на едни и същи дати, в същите курорти.

От друга страна смятам, че хотелиерството и ресторантьорството, които са основа на туризма, колкото и стари да са в човешката история, непрекъснато се усъвършенстват. И разцветът, достигнат от тези професии, доказва, че те са истинско изкуство.

Мисля, че след повече от четири десетилетия развитие на стопанския туризъм странно звучи все още загаваният от някои въпрос дали в страната ни трябва да се развива туризмът. Държавата у нас оказва голяма подкрепа за неговото развитие при първите му стъпки. До 1965 г. за изграждане на материалната база бяха инвестирани много средства. И трябва определено да кажем, че тези средства се възвърнаха. Нещо повече – туризмът стана важен фактор не само в икономиката на страната. Защото изискванията на туристите наложиха нов стандарт на живота, допринесоха за съхранение и развитие на културните ни традиции. И най-важното – подобриха се отношенията между хората.

Но тази любов беше някъде до 1970 г., след която ръководителите започнаха да се отдръпват от туризма. Те се сецаха за нас, когато очакваха правителствени делегации. От 1975 г. започнаха непрекъснати реорганизации. Дори през 1976 г. се опитаха да закрийт туризма. Слава богу, че настоятелното търсене на чуждестранните ни партньори доказа още веднъж неговата ефективност.

В същото време, както за други отрасли на нашата икономика до неотдавна, и за туризма се говореха само суперлативи. Вярно е, че броят на чуждестранните туристи растеше с всяка година. Но постъпленията от тях бяха ниски. Затова те се криеха от обществото.

Дълго време ни налагаха да приемаме предимно туристи от социалистическите старни. Липсва ни все още подробна програма за подобряване на инфраструктурата, чийто недостатък, особено сега, се чувстват осезателно. Необходими са повече гъвкавост и инициативност.

С огорчение мога да кажа, че през изтеклите години каквото и добро начинание да започвахме, нищо не се довършваше. Главната причина бяха неграмотните средни ръководни кадри, които под чадъра на туризма се чувстваха много щастливи. В туризма стана така – едни работеха, а други си прекарваха хубави лета, чувстваха се повече от туристи.

Направихме например проекти за два комбината с различни цехове за хранителни полуфабрикати край Черно море, но всичко изоставихме. Сега сме в положение да нямаме сладкарски работилници. Да не говорим за транспорта: след като закупихме няколко модерни автобуса от Запад, ни загължиха да спазваме договорите със СИБ и по-далеч от Унгария да не отиваме за превозни средства. Естествено, възкителните западни туристи започнаха да бягат от твърдите седалки на икарусите.

Не е чудно, че нивото на нашите курорти спадна до степен да посрещаме безработните от Западна Европа, които с получаваната издръжка можеха да си позволят приятна и евтина почивка в България.

Днес повече от всичко ни е необходим мениджмънт, който ще донесе „ноу хау“ в нашата система.

Върху миналото построихме бъдещето

Петър Грънчаров

Създаването на курорта „Св. Константин“ е дълъг, бабен и сложен процес, който започва преди повече от 190 г. по бреговете на Варна. Най-важно условие за неговото възникване е разположението както в географски, така и в културно-исторически план.

С Постановление на Министерския съвет от 6 януари 1948 г. е създаден „Балкантурист“. Започва строежът на първите хотели в курорта „Св. Константин“ – „Роза“ и „Одесос“, в основите на които са открити следи от човешко присъствие от IV хил. пр.н.е. – фрагменти от съдове, сечива, украшения и др. При строежа на ресторант „Черноморец“ са намерени зидове от римска вила или пътна станция и множество антични и средновековни монети.

Тези артефакти доказват, че уникалните природни красоти на местността са привличали хората от дълбока древност и предопределят на това място да възникне манастирът „Св. Св. Константин и Елена“.

Несъмнено тази местност е една от най-красивите и уютни по нашето Черноморие с гъста и непроходима гора, лековитата питейна вода от манастирското аязмо и непосредствена близост до морето, което е „тъй прозрачно, че се вижда на дъното по пясъка движението на големите риби“, както е описано от чешкия историк проф. Константин Иречек, живял и работил в България от 1879 до 1882 г.

През хилядолетната си история град Варна е бил арена на исторически събития от европейско и световно значение. Пример за това е последният кръстоносен поход в Европа от 1444 г., с който се слага край на цяла епоха от европейската история. Преди злополучната битка на 10 ноември 1444 г. крал Владислав III Ягело – предводител на кръстоносците, изпраца пратеници, чрез които предупреждава крепостта Кастрици да се предаде доброволно, а тя е много близо до манастира – останките ѝ лежат на около 300-400 м южно от него. В италиански документи от XII-XIII и от XVI век също се споменава за пристанището на крепостта

Кастрици, нанесено и на някои средновековни карти. Този факт се подкрепя и от археологическите разкопки, проведени в крепостта през последните години – открити са множество артефакти, като медни и керамични съдове, различни украшения, повечето от тях – вносни. Открити са също и множество бронзови, сребърни и златни, единични и колективни находки на средновековни български, византийски и османски монети, венециански грошове и много други монети от

Почивната станция на телеграфо-пощенските служители в местността „Св. Константин“, 1910-1911 г., НБКМ

различни държави в региона на Черно и Средиземно море. Някои от тях кореспондират с откритите при строежа на хотелите „Роза“, „Одесос“ и ресторант „Черноморец“.

През 1828 г. руските войски са пред крепостните стени на Варна и след тримесечна обсада крепостта е превзета, а руският император Николай I лично наблюдава фронта и по същото време посещава манастира „Св. Константин“ и прави дарение на църквата.

През 1836 г. братята Теодосий и Агапий Кантарджиеви от Велико Търново възстановяват манастира превърнат в лазарет, пострадад през Руско-турската война (1828 г.), и го поддържат до своята смърт.

По време на Кримската война през 1854 г. се разразила холерна епидемия сред разквартируваните във Варна френски, английски, италиански и турски войски. Жителите на Варна потърсили спасение от епидемията, като отишли да живеят на палатки около манастира „Св. Константин“, където се радвали на чист въздух и бистра вода от аязмото му. Този факт доказва, че манастирът е оценен като лековито място от местно-

то население – той е по същество курортна зона още в средата на XXI век. До схизмата от 1872 г., имотите на манастира, представляващи вече значително стопанство, се управлявали от Областен съвет („Игаре меджлиси“), в който влизали местните чорбаджии от град Варна и с. Кестрич (дн. Винаца). В съдебните документи за собствеността на манастира най-често се срещат имената на членовете на ОС Кожжа Георги, Къосоглу Никола, Клеолу чорбаджи, Господин чор-

ти за изграждане на църкви и училища, а заеманите средства е събирал от дейността на стопанството. Такъв случай е описан за с. Николаевка – още от основаването на църквата там през 1850 г. тя е получавала помощ от манастира „Св. Константин“.

Историята на манастира след Освобождението се развива по начин, който неизменно води до най-сериозните аргументи за създаване на курорта.

Между 1880 и 1908 г. манастирът и стопанството

чи одобрение на този проект от Министерството на финансите, което за съжаление не се случва. След това неуспешно начинание се проектира на площ от 100 декара да се създаде опитно поле за различни култури, за да се установи кои са най-подходящи за тази почва и климат, както и за отглеждане на различни породисти домашни животни, но и тези проекти пропадат. През 1907 г. се стига до извода, че цялото стопанство трябва да се превърне в курорт, като се закрият всички нерентабилни дейности в него. Започват ремонт на всичките класни стаи, построени за лозаро-винарското училище, за да се превърнат в стаи за даване под наем на летовници. През следващата година са готови 28 стаи, кабинките на плажа за морските бани и бюфетът. С това се слага началото на курорта „Св. Константин“.

През 1908 г. Географското и Археологическото дружество във Варна заедно с общината в с. Кестрич създават Манастирско настоятелство на Аладжа манастир за преименуването и освещаването му като манастир „Св. Троица“ с цел да направят един храм патронен празник – събор, на който да се събират християните от селата и градовете от целия регион. На 31 май 1908 г. Църковното настоятелство на манастира „Св. Троица“, изпълнявайки намеренията си, тръгват с

Морски санаториуми в местността „Св. Константин“, 1910-1911 г., НБКМ

с. Кестрич. Пътуването е много неудобно и трудно, защото връзката със стопанството се осъществява само с каруци и файтона на стопанството. Но от самото начало е проектирано то да се превърне в практическо винаро-лозарско училище. За тази цел се построяват сгради за училището и винарска изба.

Като държавна институция ВОПК е трябвало да полу-

нужните за службата църковни принадлежности към манастира „Св. Троица“ (Аладжа) и описват чудесната природна гледка, която се открива към манастира „Св. Св. Константин и Елена“ и едноименната местност и ни дават ясна информация, че точно по това време през 1908 г. манастирът „Св. Св. Константин и Елена“ се е определил като морски курорт.

Щрихи от Балкантурист

Всичко това се е случило преди 110 год., когато курортът „Св. Константин“ започва своята история с посрещане на първите туристи от различни райони на страната – София, Русе, Търговище, Разград, Велико Търново и др. Преди 70 години, когато създаденото ДСП „Балкантурист“ строи и пуска в експлоатация първия хотел „Роза“, който през май 1949 г. посреща първите чуждестранни гости от Чехия и Швеция, се слага началото на развитието на международния туризъм. През 1951 г. в експлоатация е пуснат и хотел „Одесос“. За кратко време от 1951 до 1956 г. курортът носи името „Варна“, известен по това време и като „Летовище Варна“, а след 1956 г. е преименуван на „Дружба“, с което име около половин век е известен в целия свят.

Президиумът на Народно събрание с указ №470 през 1956 г. утвърждава градоустройствения план на град Варна, както и на крайбре-

жето на север от града, и в курорта „Св. Константин“ – „Дружба“ започват да се изграждат нови хотели „Чайка“, „Бор“ и „Простор“, през следващата 1957 г. започва мащабното строителство на нови хотели „Лебед“, „Емона“, „Нарцис“, „Незабравка“ и „Русалка“. Строителството на хотели продължава и през

60-те години, когато влизат в експлоатация хотелите „Рубин“, „Глория“, „Росица“, „Корал“, ресторантът „Емона“, както и много спортни и други атрактивни съоръжения за развлечение и отмора. През 1960 г. се изграждат и емблематичните за курорта

„Пергола“, сладкарница „Албатрос“ и много други. През 1959 г. тук е построена станция на Президиума на Народното събрание.

Построеният през 1911 г. детски санаториум „Царица Елеонора“ през 1966 г. е

битов комбинат, летен театър и пристанище. През този период започват строежи на много нови почивни станции, строи се почивен дом на муньорите, почивна станция на БГА „Балкан“, на „Енерго“, на МВР и др. През 1964 г. се изгражда и Международният

дом на учените. През 1977 г. в курорта се построява и първият 5-звезден хотел по Черноморието – Гранд Хотел Варна, който осигурява всички екстри: басейни, зали за тихи игри, ролетка, тенис кортове и футболно игрище.

След настъпилите обществено-политически промени в страната след 1989 г. започва масова приватизация и курортът бързо започва да променя облика си. На 1.06.1994 г. Патентното ведомство на Република България издава Свидетелство за услуги №2893 на АД „Св. Св. Константин и Елена“, което строи нови хотели, и управлява основната хотелска база, строена от ДСП „Балкантурист“, както и инфраструктурата. А курортът „Св. Константин“, курортът „Варна“, курортът „Дружба“, независимо, че има много ведомствени почивни станции, частни вили и частни хотели придобива гражданственост като курортен комплекс „Св. Св. Константин и Елена“.

Петър Грънчаров

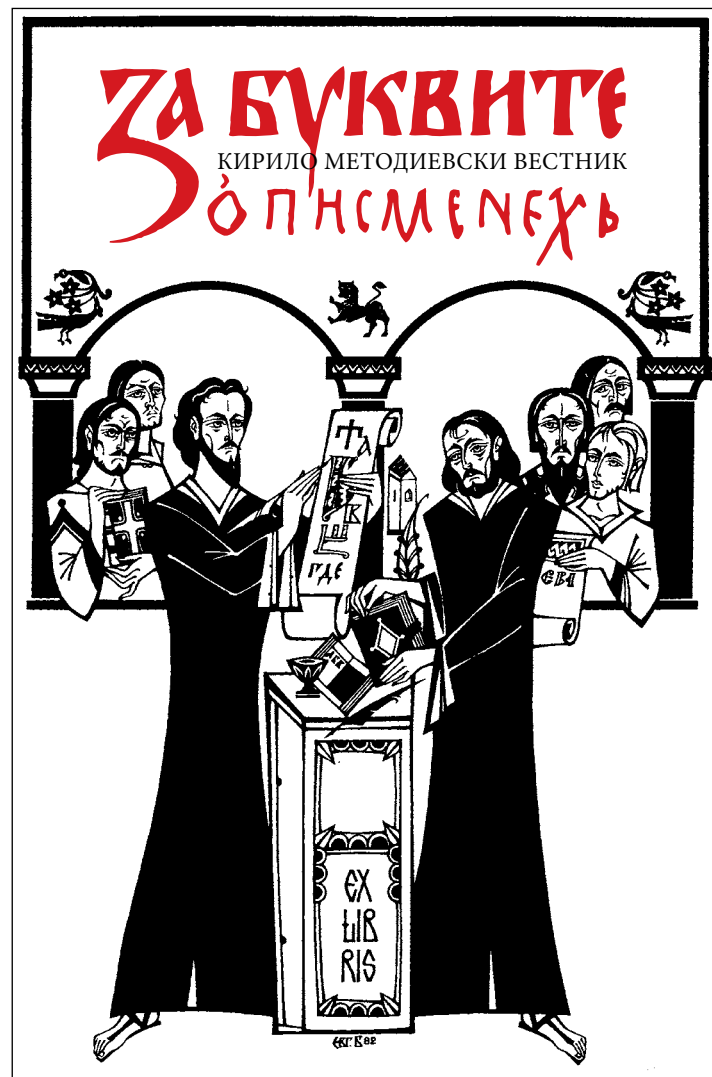
Планините – другото „море“ на България

Паралелно с Черноморското крайбрежие второто основно направление на развитие на отрасъла станаха планинските и спортно-тематичните комплекси. Защото България разполага и с едно друго „море“, над което слънцето грее не по-малко ярко отколкото над морските плажове – това шестнадесет планини, половината от територията на стра-

ната, всяка със своя индивидуалност, с богата флора и фауна, история и фолклор. Затова на любителите на планинската почивка и зимните спортове се предлагат курорти в четири – най-хубавите – планини: Рила, Родопите, Пирин и Витоша, които както през зимата, така и през лятото предлагат добри условия и уют в хотели и оригинални заведения, удобни

писти и съоръжения, снежна покривка до 190 дни в годината, богата програма от национални и международни състезания.

Частични опити за привличане на туристи прави и местното население в Средногорieto и в подножието на Стара планина. Това са райони с голяма перспектива за развитие на туризъм.

Екслибрис Евгений Босяцки

ISSN 1312-3785

Издава от 1979 година

Бр. 53, февруари 2018 г.

Основател на изданието
ВЕСЕЛИН ЙОСИФОВ

С особени заслуги за списването
на вестник „За буквите – О писменехъ“
ИЛИЯ ПЕХЛИВАНОВ

Главен редактор
Д-р ДИАНА СТОЯНОВА

Съредактор
Д-р ХРИСТО ХРИСТОВ

Редактор и коректор
СВЕТА ДЕКОВА

Графично оформление, редактиране и илюстрации
КИРИЛ ИВАНОВ

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН КОМИТЕТ

Председател
Проф. д.ук.н. СТОЯН ДЕНЧЕВ

ДЖУЗЕПЕ ДЕЛ' АГАТА, ВАЛАДИМИР ВАВРЖИНЕК,
ВАСЯ ВЕЛИНОВА, РАДОСЛАВ ВЕЧЕРКА, МАРЧЕЛО ГАРАЗАНТИ,
ДИМИТРИОС ГОНИС, ВАСИЛ ГЮЗЕЛЕВ, АКСИНИЯ ДЖУРОВА,
БОЖИДАР ДИМИТРОВ, ИВАН ДОБРЕВ, НЕВЯНА ДОНЧЕВА-ПАНАЙТОВА,
АНТОН ДОНЧЕВ, НАДЕЖДА ДРАГОВА, РУМЯНА ЗЛАТАНОВА, ДИМИТЪР ИВАНОВ,
ИЛИЯ ИЛИЕВ, МАРИЯ ЙОВЧЕВА, ИГОР КАЛИГАНОВ, КАЛИНА КАНЕВА,
КИРИЛ ПЛАМЕН КАРТАЛОВ, ДИМИТЪР КЕНАНОВ, РУМЯНА КОНЕВА, ЛЮБОМИР ЛЕВЧЕВ,
МЕРСИЯ МАКДЕРМОТ, РОЛАНД МАРТИ, ПРЕДРАГ МАТЕИЧ, ФЛОРИАН МЕСНЕР,
ХАЙНЦ МИКААС, АЛЕКСАНДЪР НАУМОВ, СВЕЛАНИ НИКОЛОВА,
КОНСТАНТИНОС НИХОРИТИС, АМИТРИЙ ПОЛИВЯННИЙ, ГЕОРГИ ПОПОВ,
ЦВЕТИ РАДЕВА, ЮРИЙ РОСТОВЦЕВ, ТАТЯНА СЛАВОВА,
МАРИНА СМОЛЯНИНОВА, ХРИСТО ТЕМЕЛСКИ, ФРАНСИС ТОМСЪН,
ГЕРГИНА ТОНЧЕВА, ПЕТКО ТОТЕВ, АННА-МАРИЯ ТОТОМАНОВА, ХРИСТО ТРЕНДАФИЛОВ,
АНАТОЛИЙ ТУРИЛОВ, ВАСИЛАК ТЪПКОВА-ЗАИМОВА, ХИЛАДЕ ФАЙ,
УИЛЯМ ФЕДЕР, КРИСТИАН ХАНИК, ПЕТЕР ШРАЙНЕР

Съдейници

Антоанета Сърневска, Красимира Александрова,
Кристина Босакова, Божидар Пергелов, Ралица Йотова, Ева Ценкова,
Петър Доичев, Елена Косева, Ивелина Кънчева-Шабан

Университетска младежка академия за управление на знания
Компютърна лаборатория „Джон Атанасов“
Институт за информация и сигурност

ИЗДАТЕЛСТВО „ЗА БУКВИТЕ – О ПИСМЕНЕХЪ“

www.unibit.bg • www.zabukvite.org

Научен секретар
ЕВГЕНИЯ ВАСИЛЕВА

София, 1784, бул. „Цариградско шосе“ № 119
e-mail: info@zabukvite.org

Печатница ФАТУМ

Радиоапарат „Страдивари“, 1954 г. Експонат от музейната сбирка на ИАПИСТ към УниБИТ, Част от мемориалната колекция, дарена от доайена на българския туризъм Петър Дойчев. Подарък от Вилхелм Пик – първи президент на ГДР (11 октомври 1949 – 7 септември 1960). Дар за туристите на известния хотел „Роза“, който през 1954 г. се намира в курорта „Дружба“ (дн. „Св. Св. Константин и Елена“) към ДСП „Балкантурист“, за да слушат новинарските емисии на роден език. До 1972 г. е бил важна част от интериора на хотела.